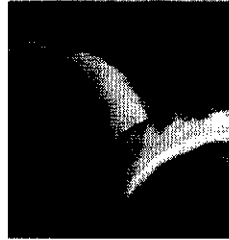

INSTITUTE
FOR
JEWISH
CONTINUITY

OPPORTUNITIES FOR LIFE-LONG LEARNING

7504 SEVEN MILE LANE • BALTIMORE, MD 21208

410-415-3755 • INFO@GOIJC.ORG • WWW.GOIJC.ORG

***Contemporary Halacha:
Applications and Implications of Jewish Law***

Birchos HaTorah: Orach Chaim Siman 49

Rabbi Shmuel Silber

January 30, 2013

THIS COURSE IS DEDICATED IN MEMORY OF:

אסתר חנה ז"ל בת צבי ופרומה עלקא פייגא בת מאיר ופשא לאה ז"ל נח בן אברהם ופייגא ז"ל
MAY THEIR SOULS BE BOUND IN THE EVERLASTING BOND OF LIFE תהא נשמתם צרוות בצרוור החיים

ועדיין לא התפלל אי"כ אין נכון להזכיר של מוסף בלילה שעה
 ומשמע דלא היה מזכירו לאחר פלגא שמיית קודם מוסף היה נכון:
 ומ"ש רבינו ואינו קשה שמוסף זמנו כל היום. כלומר כיון
 שאין כאן אלא הזכרה בעלמא כי היכי דמזכיר תמיד של שחר ועדיין
 לא התפלל של שמיית הכא נמי
 מזכיר של מוסף כיון דזה חזו וזמן
 הקרבנות הגיע למוסף זמנו כל
 היום:

בב א ומה שקורין פרשת
התמיד על פה כו.
 החילוק שבמ"ש חייס כהנא
 המדרי בשם ר"ת בספר הגזקין
 ומביא ראיה מהא דלימא בספר
 הקומץ דפסילין ומזוזות נכתבות שלא
 מן הכתב למגנס גריסן פירוש

המוסף עם תמיד של שחר. ואינו קשה שמוסף
זמנו כל היום:

סימן סב

פרטי דמיי דינים המבוארים בזה הסימן

[א] טעם למה אומרים פרשת התמיד ופסוקי דמזבח על פה כיון
 דקיימא לן דברים שבכתב אי אתא רשאי לאמרן על פה:

א ומה שקורין פרשת התמיד על פה וכן פסוקי

שהקופרים רגילין בהן ומביאו כ"י ועיין לעיל סימן ל"ב ולפי זה הא
 דכנס ה"ר חייס ו"ל דבר שרגיל ושגור נפי כל וכו' אין רלונו לומר
 דוקא שיהא רגיל נפי כל דאפילו אינו שגור נפי כל מכל מקום
 לאורו שהוא רגיל בהן מותר לו לאומרן על פה כי היכי דשורין
 למופריס שרגילין בפרשת תפילין ומזוזות א"ע"ג דאין שגורין כפי כל
 שאר העולם אלא לפי דקבוצת של פרשת התמיד ופסוקי דמזבח
 הי קשה על כל אדם שאומרים אותם על פה לרץ לתוך דשגורה
 נפי כל: והחידושים שכתב הרא"ש בין להוציא אחרים וכן להוציא
 לעצמו כמזבח התוספות פסק י"ש בקרבנות וכן כתב הכלבו בשם הר"ף
 ומביאו כ"י והכי עיקר דאין רשאי להוציא אחרים בעל פה אף על
 פי שהוא רגיל ושגור נפי השליח לצור וכמו שכתב רבינו לכן נוהגים
 וכו' ונראה דאף ה"ר חייס מודה בה להוציא אחרים לא מהני הא
 לשגור נפי השליח לצור ולא היפה דעה ה"ר חייס אלא לומר דאפילו
 לעצמו לא שרי לקרות פרשת התמיד ופסוקי דמזבח בעל פה אם
 אינו שגור נפיו וכו' והכי נקטינן וגם הרא"ש מודה בה ואין
 הפירושים חולקים כלל דזה חזו מדברי התוספות הם ולכן נוהגים
 המדקדקים שלא לומר על פה כלל אפילו לעצמם משום דלפעמים
 אינו שגור נפיהם כפרט לוקינים דהשכחה גוברת בהם ועיין בב"י כתב
 עוד כמה טעמים למה אומרים בעל פה: וכתבו עוד התוספות
 ומביאו כ"י דאין אנו מקפידין אלא על מה שכתבו במופס ולכן לא
 קשה מפסוק (הגליט קו"ו) לעושה אורים גדולים כי לעולם ספרו
 ומפסוק (הגליט טו ט) השם נפשו בחיים ומפסוק (ירמיה לא י) כי
 פדה ה' את עקב:

כתוב שאין מוסיפין בראש חודש פרשת ובראשי חודשים ולא במועד
 פרשת המועד לפי שקורין אותה בחזרה אבל פרשת התמיד שאין קורין
 אותה בחזרה שאין בכל יום ספר חזרה ולא מוסף שבת לפי שאין
 זו אלא שני פסוקים לכן נהגו לאמרו בכל יום ופרשת שבת בכל
 שבת עכ"ל וכן נהגו (ב):

בב א ומה שקורין פרשת
התמיד על פה וכן

פסוקי דמזבח אע"פ דקיימא לן
דברים שבכתב וכו'. בספר

המקין (גישן כ): ובתורה פסק י"ש
בקרבנות (ד): אמרין הכי וטעמא

משום דליכא מילי טובא דמדעשי
מפון הכתב לגון יפרוש וספרות וקרי

ולא כפיצ דקבוצתיהו ולי אמרו להו
על פה כפיצ להו וכפיו התוספות

בספר י"ש בקרבנות (ד"ה דברים) וז"ל
הכי אמרין מזורס על פה

ו"ל דאין להקפיד רק מה שכתבו במופס אמנם קשה הכי קרינן
וישע וק"ש ו"ל דאין להקפיד אלא בדבר שמוציא אחרים ידי חובתן

והמדרי בשם בספר הגזקין (גישן כ"ו) וז"ל
והוא קרינן שיהא

הים ופרשת הקרבנות בית הכנסת בעל פה והלא דברים שבכתב אי
אפשר רשאי לאומרם על פה וכו' וכו' ר"ם דהכי מירגס גריסן מדע

דאמרין (מחמת ג): תפילין ומזוזות נכתבין שלא מן הכתב דמיגרס
 גריסן והא דאמרין ביומא (סג): ובעשור שמונים הפסוקים קורא על

פה הפס נמי טעמא כדפריש דאין גוללין ס"ח נצטר (סג ט) ולהביא
ס"ח אחר אי אפשר משום פגמו של ראשון: וד"ר יונה כתב

בספר קמא דברכות (פ. ד"ה לא הפסיד) אהא דמנן הקורא מכלל ואילך
לא הפסיד בלודם שקורא בחזרה ויש לשאל מה על מה שמעינו ותיקן

פ"ר שלמה מן ההר דאמא לאשמעינן שט"פ שדברים שבכתב לא
יפיטו לאומרם על פה ק"ש יכול לקרות על פה ואע"פ שאינו קורא

אותה לשם חובה דכיון שניתנה לאמרה על פה לחובה יכול לאמרה
אפילו שלא לחובה כל הפעמים שיהא וזוהו הטעם המקינן לומר

פרשת הקרבנות על פה בכל יום מפני שהיא חובה כדאמרין במדרש
(תענית ב): אמר אברהם אבינו (בראשית טו ט) כמה אדע כי אירשנה

לומר נאזרה וזוהו יקיימו להם הכתובותין אמר ליה סבות הקרבנות
שנאמר (בראשית טו ט) קחה לי עגלה משולשת וכו' מינה חזון שבת

המקדש קיים חזון שאין בית המקדש קיים מאי יאמרו לפני פרשת
הקרבנות ומעלה אי עליהם כלילו עו בית המקדש והקריט עליו

קריט וזוהו הטעם אומרים בהרצו מקומות פרשת ברכת כהנים דכיון
שחובה לומר בכל יום ברכת כהנים על פה בשעת נתינת כהנים יכול

לומר פרשת הקרבנות על פה כדאמרין לעיל לא הששו בקריאתה אפילו כשאינו לחובה כללי של דבר כל פסוק שיימנו למנוח או לפונה
לאמרו על פה יכול לאמרו כמה פעמים שיהא אפילו בשעה שאין בו חובה כלל ואין בה משום דברים שבכתב לא יפיטו לאומרם על

פה הואיל ויפיטו לאומרם פעם אחת ע"כ. ודו"ב ב"ו (פ"ו) כתב על פרשת התמיד וברכת כהנים שנהגו לאומרם על פה א"ע"ג
דדברים שבכתב אי אפשר רשאי לאומרם על פה משום עת לעשות לה' נהגו בו הימר ע"י אפשר לכל אחד להביא לו ספר לקרות זו

בכל צדק ונשימין י"ג כתב שמוזכר יעקב ה' ביום זרה אומר אותו בלחש רק פסוק ראשון לפי שדברים שבכתב אי אפשר רשאי לאומרם
על פה וטעם זה בק"ש שאנו אומרים בלחש וכן כמה פסוקים ובגביל פסוקים שנים או שלש הואיל והן שגורין אין לחוש י"ש אומרים

דרכי משה

(ב) אמנם מנהיגו כמנהג אשכנז וכן כתב הטור לקמן סימן תכ"א:

פרישה

השנה לראש חודש ובראשי חודשים וכן מנהג ספרד וטרויניאל. ולא ימין
 דשאין נזכר קרבן המוסף קודם לתמיד השחר ועל מקומן הן נקרינן במוסף
 לא ולמד משערי הרגלים שאין מברין כי אם בתפלה מוסף גלגל עכ"ל. ורבינו
 טען על הטעם הראשון שמוסף זמנו כל היום (דכתיב ויקרא כ"ו) דבר
 יום ביומו משמע כל היום והיינו קרינן מוסיפין ופסלה תקנו מ"ל נגד הקרבן
 ואינה עונה שאף על פי שזמנו כל היום מכל מקום לכתחלה לרץ להקדים

הגהות והערות

[ד] הפודר כתב שם ומנהג אשכנז לאמרם ומנהג ספרד שלא לאמרם. ובכתי"ר ד"ם סימן כתב הטור"י ליתא:

שאלו
 דברי
 בתם
 אמר
 וד"ר
 אל
 דהא
 רשא
 כמז
 19
 (א)
 הודו
 פסוק
 בשבו
 אט
 בחול
 למה
 א
 ישם
 רב
 וכו'.
 קמא
 המוס
 (פ')
 עמרו
 לומר
 מקרי
 שאנו
 בב
 מדרי
 אמרין
 פה א'
 מסון
 דף ט'
 לדברי
 מפי'
 ש על
 חורה
 לפשות
 כ"י'
 ש"יה
 נסעתי
 אברהם
 כממא
 בב
 1
 א
 ומשום

ד
ז
ח
ט
י
יא
יב
יג
יד
טו
טז
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רז
רח
רט
רס
רע
רז
רח
רט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
ת
תא
תב
תג
תד
תה
תו
תז
תח
תט
י
יא
יב
יג
יד
טו
טז
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רז
רח
רט
רס
רע
רז
רח
רט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
ת
תא
תב
תג
תד
תה
תו
תז
תח
תט

שלין אסור לומר על פה אלה בנינו הטעמים וכו' ומשנה אן מפרש דברים שבכח וכו' שזהו דוקא כפי שמה יאמרו חקר משם אלל בתפלה אין לחוש כלל והר"ף כפי דוקא להוילא אמרים די מוכתן אמרינן דברים שבכח אלל בני עלמנו לא דמפרש בתוספות עכ"ל

ז א וקבעו לשנות משנת איזהו מקומן וכו'. ומה שכתב ועוד שהיא תחילת תורת כהנים וכו'. נראה דמשום דלפעט הראשון קשה אמאי לא קבעו מאמר מן התלמוד דעדיף ממדרש שאינו אלא כמו תלמוד וכדלמך רב ספרא שליט מן התלמוד

וה"ף דוד אבדוריהס (עמי מה) כתב אלל הקרנות היתוק של הירושלמי דהא דלמרינן דברים שבכח אי אהא רשאי לאומרם על פה שהוא נקורא נמורה שמה יאמרו חקר משם אלל בתפלת אין לחוש (ג):

ג פרטי רחמי דינים המבורחים המבורחים בוח הסימן

(א) טעם למה נהגו לומר בכל יום הודו ליי קראו בשמו וכו' וכל אותם פסוקים: טעם למומרים שמוטישים בשבת ויי מלך: שאין לומר ויי מלך כי אם שני פעמים בלבד: אם אומרים בחול מומר השמים מספרים: טעם למה אומרים בכל יום ויי מלך בצמידה:

א וקבעו לשנות משנת איזהו מקומן וברייתא דרבי

ישמעאל וכו' משום הא דאמר רב ספרא לעולם ישלש אדם וכו'. הא דרב ספרא איהא פרק קמא דקידושין (ג). וכתיב טס התוספות (דיה לא נראה) והלאה (פי מג) טעל כן תיקן במדר רב עמרם (מ"ה סי ט) כמו שלטו נוהגים לומר בכל יום קודם פסוקי דמרה מקרא ומשנה ותלמוד ור"מ פירש שלטו פומכין אהא דלמרינן בפנהדרין (כה) ככל גלולה במקרא ומשנה ובתלמוד דלמוד ופירך ומי ידע כמה חיי ומשני לא נצרכה אלא ליומי (א) (ב) שצריך בכל יום ללמוד

סימן ג

פרטי רחמי דינים המבורחים בוח הסימן

(א) טעם למה קבעו משנת איזהו מקומן וברייתא דרבי ישמעאל: לעולם ישלש אדם שנותיו במקרא ובמשנה ובתלמוד: כמה שכר תלמידי חכמים העוסקים בימי עבודה:

א וקבעו לשנות משנת איזהו מקומן (זכחים פ"ה) וברייתא דרבי ישמעאל של שלש עשרה מדות אחר פרשת התמיד. משום הא דאמר רב ספרא

(ב) לעולם ישלש אדם שנותיו שליש במקרא שליש במשנה שליש בתלמוד ופירך ומי ידע כמה חיי ומשני לא נצרכה אלא ליומי (א) (ב) שצריך בכל יום ללמוד

(ג) ככל גלולה במקרא ומשנה ובתלמוד דלמוד כגלול מכולם: וכתב הרא"ה (מ"י ברכות גב) שחיקט לשנים פרק איזהו מקומן לפי שאין בכל אותו פרק אן ממלוקת והיא משנה נצרכה למשה מקמי עכ"ל:

דרכי משה

טז (א) פצאית בהגות אלפס דמגילה (שליש גבורים יד. אוה א) שכתב דהא דאסור לאומרו על פה דוקא יחיד אבל ציבור ביחד שרי ולכן עונים כולם מי כמור כו': (ב) וכתב באור זרוע הלכות תפילין (סי תקפה) אם אינו שגור במי כל אצ"ג דשגור כפיו אסור לאומרו בעל פה: (ג) ועיין ביורה דעה סימן רפ"ג אי מותר לכתוב אלו הפרשיות בפני עצמן:

ז (א) וביורה דעה הלכות תלמוד תורה (סי רמו קעט): נבאר דין זה עיין שם:

פרישה

טז (ב) אף על גב דקיימא אין דברים שבכח אי אתה רשאי דאמורן על פה. טעמא דקיימא לן זה משום דליכא מילי עובא דמדרש מתוך הכח כגון ספירות וכו' וקר ולא כתיב הכוונת והו' אמרינן לכו על פה כתיב נהו. ומשאי טעמא שמעמי נמי שלמרו דברים שבכח פה אי אהא רשאי לומרם על פה אלא משום דמזיקים יסירים הטעמים מתוך הכח והלוי גירסאות. שוב מלאמי שכח ר"ן נפק (הקורא אה המגילה דף ע"ג ע"ה) (מגילה ד. ד"ה יחזק) ו"ל וכן דברים שבכח פה הם פירוש לדברים שבכח וכשלין נאמרין אלל בעל פה אי אפשר לעמוד עליה אלל מפי מלמד שפירש לו הפירוש יפה וחלי היה נכס היה אפשר שיקפסק ס עלה היה מכן הלשון. ומשוי הי מילי לדירה אלל לדין ערי למכח מורה שבעל פה מפני שהכחה נוגעת ומחיה ומביא (הפליט קט קס) עת לפסוק להי הסרו טורמן עכ"ל: (ג) והוא ד"ל היה אושר כו'. עיין ב"י שיהי צבור לפסוקים כו'. ו"ל ר' אבהו מפלג וקשה מה ישנה הכח נפשינו מייס וגו' בממור כ"ו שאומר אותו עליו נכס עכ"ל הגהות ר' אבהו מפלג. ונראה דלא קשה דשאי מי כמון ו"י ימלך שאומרים אותו במשנה רבא ואמרו כולם מי מוכן כו' דמשמע שהיה שאומר הפסוק כמו

ז (א) לעולם ישלש אדם שנותיו כו'. וכתיב ר"מ שלטו פומכין על הא דלמרינן ככל גלולה במקרא ומשנה ובתלמוד דלמוד כגלול מכולם: (ב) שצריך בכל יום ללמוד משלשתן. עיין בורה דעה סימן רמ"ז דברי רמב"ם ור"מ. ולכאורה נראה לי דגם כלין מוכח דלמרינן סדר משניות איזהו מקומן לאו במקום קרבן הם ואין צריך לומר אחר קי יתי ר"ון היכל בעינין א' דלס לא כן למה נמן רבינו כלין הטעם שקבעו משנת איזהו מקומן כו' אמר פרשם הפמיד משום לעולם ישלש אדם וכו' ולא נמן הטעם כמו שכתב לעיל סימן מ"ח אקביעות פרשת התמיד שהוא במקום הקרנות אלל שעת מינה כמו שכתבתי. אלל היורה נראה דהפמיד שהוא מורה בזמן שפית המקדש קיים על כל ישראל

הגהות והערות

מא אן עיין מגן גבורים על שריש כאן שכתב שלא נודע לו מקום הירושלמי ועיין רטבי"א יומא (פ. ד"ה לפי) ושדי חמד פאת השדה מערכת ד' כללים כלי ד: ז אן וואי קשיא דבוכחים (נו ע"ב) מוקי להסח אינו נאכל אלא עד הצות כו' אלעזר בן עזריה (ר"ל) עקיבא הפסח נאכל כל הלילה) מ"ה מה ששני שם (בפרק איזהו מקומן) אין בו מחלוקת ולר"ע נמי להרויח (אדם מן העבירה אמרו ונאכל עד הצות) רק מלת "אלא" דאיך לה התם. ומשום זה שפיר מיקרי אין בו מחלוקת. (פרי מגדים) ובריטבי"א ע"ו (יט ע"ב) בשם מרזו (הורא"ה) יואע"ט שאין כולו הלכה וכו' מ"מ אחר שנשנה כל הפרק כולו בלא מחלוקת כלל הוא ראוי לשנות יורה משאר פוסקים:

(ב) בצבור יכול לאמרו בביתו (ג) ולחזור פרשת התמיד לבד עם הצבור (ד) ויבין בפעם השנייה לקורא בתורה (טו).
 ונהגו המדקדקים (ו) להתנועע בשעה שקורין בתורה, דגמת התורה שנתנה ברתת, וכן (ה) בשעה שמתפללים על שם
 כל עצמתי תאמרנה י"י מי כמוך (אבותרס): **א** בשבת (ב) אומרים אצל פרשת התמיד פסוקי מוסף דשבת,
 אבל לא בראש חדש ויום טוב מפני שקורין בתורה בפסוקי מוסף. הגה ויש אומרים שמזכירין גם מוסף ראש
 חדש, וכן נוהגין (ו) כדי לפרסם שהוא ראש חדש, וכן הוא לקמן סימן תכ"א (טו):

מט שיכול לומר קריאת שמע בעל פה. ובו סעיף אחד:

א "אף על גב דקמיא לן (א) דברים שבכתב (ב) אי אתה רשאי (ג) לאמרום על פה, כל דבר שרגיל
 (ד) וישגור בפי (ה) הכל * כגון קריאת שמע וברכת כהנים (ו) ופרשת התמיד וכיוצא בהן (ז) מתר:

א גשין ט' תמיד י"ד
 תוספות פ"ט המדקדי
 פ"ט בגשין

שערי תשובה

בבאר היטב בשם דרך חכמה שיגיד לאמרה בצבור עם הש"ץ פי קרבן תמיד נקרב בתצבור
 צדיק ציון, דאסו הצבור עומדים בשעת הקריאה, רק אנשי מצד, ובינו שקל אחד אומר לעצמו
 הרי רצון כאלו קרב בו, אין שכינת הצבור בזה כלל. ומה שקבת הרמ"א ולחזור פרשת התמיד
 לבד עם הצבור ויבין בו, לא חייבא הוא, רק כונת הדברים מבאר בטור שקבת שראוי לקל
 אחד לומר רבון בו, ואם אין יכול לאמרו מפני שהוא עם הצבור טוב הוא שיקרא פרשת התמיד
 לבדו ויאמר אותו ואין לחש אם יקרא שנית עם הצבור, ולחזקת מלתא: יבין שהוא קורא
 בתורה, עד כאן לשונו, ורצה לומר שלשי שדוקים היה שקל הצבור אמרו הכל יחד בקול רם,
 אם כן פשיאמר אותו לבדו או יצטרף לשחק כנגד פרשת התמיד עם הצבור ואין זה נכון,
 לכן קבת שאין לחש אם יקרא שנית בו, אבל פשיטא שאם אינו מתפלל עם הצבור יחד אין צריך לאמרה בצבור ודקא, שגרי קבת שאין שיאמר שנית בצבור יאמר קורא בתורה, ואם כן
 אינו עולה לו האמירה בצבור דגמת קרבן כלל: [ב] אומרים פסוקי מוסף. ודעת האר"י ו"ל שלא לומר פסוקי מוסף אחר פרשת התמיד ומכל שכן פסוקי ראש חדש. וענין בשלמי צבור
 קצת דקדוקי תבות בסדר פסוקי התפלה, יש לומר אתה הוא ה' אלוקינו, על פי תורתו של האר"י, וצריך לומר הקרי' בסוף קפ"ז, וצ"ח כנסת הגדולה בשם הרדב"ו, מיוחדים למכתשת ולא
 ומיוחדים ברא"י, אף כפת הגדון ואין לומר מכפת במ"ם כי הוא אותיות כתף בו, וצריך לומר כל שהוא ולא שהיא, כן קבת האר"י ו"ל, כפי לשפות בה את הצפון כן צריך לומר ולא לשות
 כמו שקובט בפסוקים, וצריך לומר זה הכלל אם כמתנה בשנה לחצאין ואם חסר אחר בו, כן קבת מהר"י טריו ו"ל. אפי' הנה מסדר בו, קבת הרב ו"ל שאין צריך לומר בכל אחת קודמת,
 רק וקטנת לא יקדים עד בוכין שאין צריך לומר ויבין קודמין בו. אלא בכך יאמר כל ב' תבות יחד ופסיק ויאמר גדלת ימיך, וכן על דרך זה השאר, על דרך בשמים יכסה קניו בו, ובישיורי
 כנסת הגדולה סימן נ"א קבת ויש נוהגים לעמד כשאומרים אלא גבת. ומה שאין אומרים אחר הקטנת כאלו הקטנת קבת בית הוד השעם לפי שאמרנו אם חסר בו, ויש לחש שאם חסר בו,
 וענין לשון סימן קל"ב ויבגן אברקם קעין קעין ה', ויבכרני יוסף קבת בשם מהר"ם דילגואנו ומה שאומרים מנהי שכינה בית המקדש יש לזקוק ולומר שנתנה בית המקדש, כי הבית יהיה
 מצפה הרי יוסף מקדש ה' בלבונו דיו יתקרה, וכן יש לומר קדם איתנו מקומו אחר תפלת י"ח, ענין שם, ואינו מקרה. וענין תוספות יום טוב פ"ח תמישי דקעשר בשם הירושלמי, וגם כמלת
 שיגיה גם כן אפטר לפרש שבדי' פסוקי נאמר, וצ"ח שם שקבת שנתנה לה' כו' שהוא בדברי הימים, ובתהלים נגל קעות בפסוקים, אתה כמה שקבת את ארץ כנען, הרי שקבת אלוהים אלתי
 ושלאל ואינו כן בדברי הימים, ומה שאנו אומרים הוא מדברי הימים. צריך להפסיק קצת בין בנים ובין אדירים כי טעם שפנתה מות בנים ומה פסוק פסלת אדירים, כי מבת אדירים לא קאי
 על בנים אלא על הפגרים, כמו שקבת ויבא אדיר זה הקב"ה וכו' אדירים אלו הפגרים דכתיב צללו בו, וכן פירשו: צללו אדירים בעוונות בנים, ענין שם, אף על גב דאדירים שדן נמי על
 הבנים מכל מקום כיון דמתפרש נמי על הפגרים יש להפסיק קצת שלא לומר בגשיקה אחת.
 [א] הכל. ענין באר היטב. וענין שם תבות יאיר דתהלים שהוא לעורר דתמים הרי לה מתפלה ויש

באר היטב

י"ב ויחזור לאמרה בצבור עם הש"ץ פי קרבן תמיד נקרב בתצבור, ודרך חכמה:
 (ב) להתנועע. היינו בפסוקי דומרה, אבל בתפלה אין להתנועע, מנחם עזרתי סימן
 קי"ג. וכנסת הגדולה הביא שקבת פרושים נוהגים להתנועע בנות כהתימות הברכות
 בלבד לקים מפני שמי נחת הוא. ובמהר"ל קבת שנה מתנועע בתפלה מלפניו לאחריו
 ומאחוריו לפניו, ענין שם. ויבדוקי משה קבת שהרמב"ם נמנו טעם על דרך הקפלה להתנועע
 בתפלה. וכתב המגן אברהם דעבד קמר עבד ודעבד קמר עבד ובלבד שיבין:
 (ז) הכל. אבל אם לא ישגור בפי הכל אף על גב שישגור בפי אסור. העלת תמיד

באר הלכה

* כגון קריאת שמע וכו'. ולענין אמירת הלל, משמע בתוספות ישנים דיוקא גם כן
 שיש להקל, ענין שם, השעם אבל על זה לא רגיל בפי היטב שלא יבא לשעות
 בו, כי בכל יבא לשעות באמירת לא לנו לקאפסיל קל"ה, ולא יבא דיי הלל וגם ברבנו
 יהיה לבשלה:

משנה ברורה

כתב דמכל מקום כפרשת התמיד ראוי לעמד, שקורין בצבור בקול רם. גם מה
 שקבת בבאר היטב בשם דרך חכמה שיגיד לומר פרשת התמיד בצבור עם הש"ץ,
 ענין בשערי תשובה שהשיג על זה. כתב הפרי מגדים, מה שקבת בסודרים בגוסס
 יהיה רצון כאלו הקרבנו קרבן התמיד, ויש גורסין הקרבתי, אינו נכון, כי הקרבתי
 כפרשת תפלת אבועלים קאי, מה שאין כן בתמיד אין יחיד מקרי בעלים. ובטור הגרסא כאלו קרב התמיד במוצרו וכו', וזה נכון, ובשערי תשובה מליב גם הגרסא
 שלנו: (ב) בצבור. שדוקים באותו מקום לומר רק פרשת התמיד לבד בצבור: (ג) ולחזור. שפנתהגם היה מקום לומר הכל בנחת בקול רם, ואם כן לא יכול לשחק בעת
 שיאמרו בצבור, דיהיה מנכר מלתא: (ד) ויפכו. ענין בטור שהוא רק לרחוק מלתא, שלא יהיה נראה כאלו מקריב שני תמידים: (ה) בשעה שמתפללים. ויש (א) פוסקים
 שחולקין על זה ואומרים דבתפלה אין להתנועע, ורק בפסוקי דומרה וברפת קריאת שמע ולמוד התורה אפילו שבועל פה המנהג להתנועע. וכתב המגן אברהם, ודעבד
 קמר עבד ודעבד קמר עבד. והכל לפי (ב) מה שהוא אדם, אם מכוון היטב על ידי תנועה ותנועה, ואם לאו יעמד כפי, ובלבד שיכונן לבו. וקצת מתנועעים תנועה
 משבשת, שהגוף עומד על צמדו רק בראש תופך פעם לימין ופעם לשמאל דרך גאות, (ג) אין לעשות כן: **א** (ו) כדי לפרסם. אבל יום טוב (ז) אין צריכין לפרסם,
 שכבר הוא מפרסם מאתמול, אבל שבת, אף על פי שהוא מפרסם אומרים אותה בשחרית, שגרי אין יכולין לקרותה בתורה מפני שאין בה אלא שני פסוקים, כמו
 שיכתבאר בסיומן רפ"ג:

א (א) דברים שבכתב. סימא (א) מתר לקרות בעל פה, משום עת לעשות לדי הפרו תורתך. והוא הדין אם הוא בבית האסורים ואין יכול להשיג שם תמשי: (ב) אי
 אתה. קבת הרדב"ו, חלק א סימן קל"ה. לקרות הפרשה בעל פה בשעה שש"ץ קורא אני נזרה, אבל איני מוחה לאחרים, משום דיש פוסקים הרבה שסוכרים והאסור
 הוא דוקא אם מוציא בזה לאחרים ידי חובתו, וכן קבת בעצרת וקנים ובאר הגר"א: (ג) לאמרום בעל פה. מי שדורש ברבים בתרבה פסוקים שבתורה וקשה לו לחפש
 בכל שעה בחמש מפני כבוד הצבור, אפטר שיש להקל. ענין דיוקא (דף ע') בתוספות ישנים דבור המתחיל וכעשור, בתרוץ ראשון ובתרוץ בתרא, ובבאר הגר"א
 הקבים לדיקא לתרוץ בתרא: (ד) וישגור. אבל אם אינו ישגור בפי הכל (ב) אף על גב שישגור בפי אסור: (ה) כגון קריאת שמע. וכן (ג) פסוקי דומרה: (ו) ופרשת
 התמיד. כתב המגן אברהם, המעין בבית יוסף וראה שיש דעות שונות בטעם החר אמירת אלו הדברים בעל פה, לכן יש לחזק שלא לומר שום דבר בעל פה כי אם
 מה שצריך פה בשלחן ערוך. ובתשובת חות יאיר מתיר לומר כל ספר תהלים בעל פה, דכיון שהוא לעורר דתמי' ד' נתי לה בתפלה, ונראה לי שיש לסמוך עליה, דכלאו
 הכי דעת העשרת וקנים והגר"א כפוסקים דדוקא להוציא רבים ידי חובתו אסור: (ז) מתר. ובמוציא אתרים באמירתו את התנובים, מצד המגן אברהם

שער הצינן (א) ענין מגן אברהם ואלה וקא ויבא היטב: (ב) פרי מגדים: (ג) אלה וקא: (ד) לבוש: (א) אבותרס: (ב) מגן אברהם: (ג) סוה:
 ביצחק יקרא סימן מ"ח ס"א בצבור. יש סוכרים דגם בנחיד ראוי לעמד.

ב טעם למה אומרים משנת איהו מקומן וכו' סעיף אחד:

א (א) אכילת קבעו לשנות אחר פרישת התמיד פ"ק (ב) איהו מקומן ובריתא דר' ישמעאל יכדי שיזכה כל אדם ללמוד בכל יום מקרא (ג) [א] משנה וגמרא, דבריתא דר' ישמעאל הו' במקום גמרא, (ב) שהמדרש כגמרא:

באר הגולה
א קס"ר ר"ב ארמ
ב קדושין ל' וס'
בתוספות

נא דיני תפלה מן ברוך שאמר עד ישתבח. וכו' ט' סעיפים:

א אומרים (א) ברוך שאמר קדם פסקי דומרה וישתבח לאחריהם: ב (ב) * יאם סים * ברוך שאמר קדם פסים (ג) [א] (ג) * החנן * עונה (ד) אחריו אמן: ג יאחר ישתבח יכול לענות אמן אחר

א הרי"ף הרא"ש פ"ק
ה דברכות ב סדר
ג תוספות בברכות מ"ה
קדם ר"ח ובה"ג
הרא"ש

שערי תשובה

לסוף על מה שכתבו חלקי רבני יונה בברכות, אבל פסקי מצודות אשר לאמרם בעל פה אפילו אם הם שגורים בפי, עין פ"א. וכן פסקי צבור כתב דלפי מה ששמיר החלו יאיר לומר תהלים בעל פה כל שכן פסקי דומרה שריגילין ביום הר"ח, עין פ"א. וגם "ל דבין שקבעים חובה הו' לה תפילה, ועין בברכי יוסף בשם כנסת הגדולה דבמרגום לא ש"ך זה ואדרבה בייחוד הו' מקפידין שלא לקרות מרגום בבית א' לא משום עת לעשות, ועין בסוף מגלה פ"ק הקורא עומד ובתוספות ריש ב"ק וכן ה"חמה וכס"ח הר"ש בן הרשב"ץ סימן רע"ו. ובמחזור ב"ק הברך הברך עוד מתינוחמא קרית ורא. ועין בתשובת מהרא"ח ח"ב סימן ע"ג. ומחר"ח פתב: מורי זלה"ה תמיד היה קורא התפלה בתוך הסדר ולא על פה, וגם היה אומר כל דבר שבמקרא כשקצמם של אותו פרשה, וכן משנה, ואפילו סדר התפלה דקייבב ענין המעוות וכוונתם לא הרים קולו לקראת הנקבה לפני יתברך, והלך ביום השקט היה מרים קולו יותר מעט מפני כבוד שבת, עין פ"א: [א] משנה. עין באר היטב, ועין ב"ד אפרים מה שכתב בבאור הפגון אברהם בזה.

אבל אם אומר המשנה ואינו מבין אינו נקרא למוד, לכן צריכין ללמוד הפרוש. וכתב של"ה, (ח) ברוך שאמר. מקצת אפילו ביהוד, תולעת יצחק ב"ח. ושבת זה תקנהו אנשי כנסת הגדולה על ידי פתקא דנפל מן שמיא ומצאהו כתוב בו, ויש בו פ"ו מבות, סוד בשם ספר היכלות, על כן אין לגרע ולא להוסיף מפי' תבות, נגיד ומצאה, משנת חסידים דף ס"ג ע"א. ואוחו ב' ציצית בשלית שלפניו בשעת אמירת ברוך שאמר ספר פנויה, גפה עמו בטול, בתשבחות בחיר"ק: (ג) החנן. אבל אם סים עם החנן גבת אחת לא יצנה אמן, דהיי עונה משנה ברוכה

באור הלכה

* אם סים. עין במשנה ברוכה כמה שכתבנו אם לא סים וכו', כן משמע מפשטא דלשון וכן משמע בבית יוסף. ועין בספר סגודים דמשמע מדבריו דלפי מה שפסק הפגון אברהם בסעיף קטן ג דמתר לענות אמן באמצע ברפת ברוך שאמר, הוא הדין דמתר לענות אמן זה. ולענינה דעתי לא נהירא קבל, דלענין אמן זה משה נפשי, אם חשבינו זה לקרבה דינא צריך לו לענות אחריה אמן, אם כן אין לו להפסיק באמצע, מה שאין כן לענין שאר אמנים אחריו כיון שלא תזכרה ברכה זו בגמרא אין לו לשלם לענות אמן עבר זה. ודוקא הפרי מגדים יש לישוב בקל עין בסימן ג' ש' בבית יוסף שם ובסימן ס"א בסוד. ומכל מקום יש לישב דברי הפר' מגדים, והוא קאי אלא דהפגון אברהם, והפגון אברהם סבירא לה לקמן סימן ס"ו סעיף קטן י"א ואפילו באמצע הפריק מותר לענות אמן כל שהאמן הוא מברכה זו ונשא, אבל כבר השיב עליה הפרי מגדים וכל האחרונים הם וכן שכתב שם והאלה רבה דאם עונה אמן קדם שפסיס הברכה הו' כמו הפסק באמצע ברכה, אם כן פשוט שהוא הדין וכו', דאף דברכת ברוך שאמר קיל מברכת קריאת שמע גם האמן שלו קיל וכו': * ברוך שאמר וכו' והוא הדין בברכת ישתבח אם עומד באמצע הברכה אין לו לענות אמן על ברכה זו אחר סיום החנן וכו', והברכה מתחלת מתחלת ברפת ישתבח, כדומכה בסימן ג"ד סעיף א, ועין החנן בבאור הלכה: * החנן. ארתא דמלתא נקט, והוא הדין אם שמע עוד מאניה אנשים אחרים צריך לענות אמן על כל אחר ואחר: * עונה אחריו. עין בבית יוסף דמסיק

באר היטב
כתב דאפילו להוציא אחרים מותר לאמרם בעל פה אם הוא שגור, אבל הבי"ח כתב דלהוציא אחרים דבריה הכל אפילו שגור כפינו אינו רשאי לאמרם על פה, עין מגן אברהם. יש לומר שלא לומר שום דבר בעל פה כי אם מה שזכור פה בשלחן ערוך, כגון אברהם. ובתשובת תול יאיר סימן קע"ה מתיר לומר תהלים בעל פה, עין פ"א. איתא בתוספות מסכת ב"ב קמ"א: סומא מותר לקרות בעל פה משום עת לעשות לה' הפרו תורתך. לקרות הפרשה בעל פה בשעה שש"ץ קורא אני נוקר אבל אני מוזהר לאחרים. דב"ח חלק א סימן קל"ה, עין כנסת הגדולה:

(ה) איהו מקומן. שהיא משנה ברוכה למשה מסיני. ויש בה דש"מ תבות ועם הקריאה הוא משה, צטרת וקנים. יש מקומות שנהגו שלא לאמרם בבית האבל ואינו נכון. כנסת הגדולה, וכן פסק המתפר בסימן תקנ"ד סעיף ד', עין פ"א: (ב) משנה. כתב הפגון אברהם: נראה לי, דדוקא במינים שהיו מבינים לשון מרגום, אבל עכשו שאין מבינים צריכים ללמוד להבין דאם לא כן אינו נחשב ללמוד, ודוקא בתפלה אף שאינו מבין הקב"ה יודע פנויה, כשאומר איהו מקומן או כמה מדליקין או פטום הקטרת יעשה קול נגון דמשנינות, עין פ"א: (ג) ברוך שאמר. נגיד ומצאה, משנת חסידים דף ס"ג ע"א. ואוחו ב' ציצית בשלית שלפניו (ג) החנן. אבל אם סים עם החנן גבת אחת לא יצנה אמן, דהיי עונה משנה ברוכה

להתמיר שילא לומר בעל פה בכל גווי, וכן משמע מדברי הגר"א בבאור: (א) קבעו לשנות וכו'. יש מקומות (א) שאין אומרים איהו מקומן בבית האבל, מפני שאסור בתלמוד תורה, ואין זה נכון, שכל שהוא סדר היום אין בו משום תלמוד תורה לאבל, כמו שפסק בסימן תקנ"ד סעיף ד': (ב) שהמדרש כגמרא. וכתב דבריתא זו (ג) מפני שהיא מחלת תורת בנאים, שהוא ראש לכל פרישת התקנות, קבעיה אצל התקנות, וכן בחרו במשנת איהו מקומן וקבעיה אחר התמיד, משום שאמר ובכל מקום מקטר ומגש לשמי, וכי בכל מקום מקטירין ומגשין, אלא אלו תלמידי חכמים שעוסקין בהלכות עבודה בכל יום בכל מקום שהם, מעלה אני עליהם כאלו מקטירין ומגשין לשמי, ועוד, מפני שפברק זה * אין בו מחלקת והוא משנה ברוכה למשה מסיני. ואין קריאת פ"ק זה ובריתא זו עולה ללמוד משנה ותלמוד אלא למי שמבין, (ג) אבל למי שאינו מבין צריך ללמוד ולהבין שאם לא כן אינו נחשב ללמוד. ודוקא בתפלה אף שאינו מבין הקב"ה יודע פנויה, אבל אם אומר המשנה ובריתא ואינו מבין אינו נקרא למוד, (ד) ובפרט עמי הארצות צריך שיבינו הפרוש, כדי שיצאו בזה ידי למוד מקרא ומשנה וגמרא שצריך האדם ללמוד בכל יום. כתב של"ה, כשאומר איהו מקומן או כמה מדליקין או פטום הקטרת יעשה קול נגון דמשנינות, עין פ"א: א (א) ברוך שאמר. שבת זה (א) תקנהו אנשי כנסת הגדולה על ידי פתקא

דנפל מן שמיא ומצאהו כתוב בו, ויש בו פ"ו מבות, וסימנו ראשו כתם פו, ורצה לומר, ראש התפלה הוא ברכה של פ"ו מבות, על כן אין לגרע ולא להוסיף על פ"ו מבות. וכיון לאמרם מקצת אפילו ביהודי. ואוחו ב' ציצית שלפניו בשעת אמירת ברוך שאמר ולאחר גמר ברוך שאמר יצחקם. בפה עמו בטול. בתשבחות אמן של ברוך שאמר או של ישתבח, אבל שאר אמנים, מסיק הפגון אברהם בסעיף קטן ג' דמתר לענות אפילו באמצע ברפת ברוך שאמר או ישתבח, כיון שלא תזכרה ברכה זו בגמרא, אך אם הוא עומד אחר מבת ברוך אתה ד' קדם פסים מלך מקהל בתשבחות, כתב החי' אדם דאסור לו לענות, דהנה מקלקל לגמרי את הברכה: (ג) החנן. אבל אם סים עם החנן גבת אחת (ג) לא יצנה אמן, דנראה בעונה אמן אחר ברבותי דקמא לו דתרי זה מגנה, והוא הדין בכל הברכות הדין כן, לבוד גישתבח או תללחך אחר הלל או אחר שומר עמו וש"אל לעד, אם סים בשנה עם השי"ץ או אם אדם אחר עונה אמן, דהא הרבה פוסקים סבירא להו דהנה עונה אפילו אחר ברפת עצמו, ואף דאגון לא נהיגינן הכי, כמו שכתב בסימן רט"ו, מכל מקום כהאי גוונא ודאי יש לסמוך על זה, ואם סים הוא ברכה אחת, איהו ברכה שתתקנה, והש"ץ ברכה אחרת, מותר לענות אמן [כגון אברהם ושערי תשובה], וכן משמע בבאור הגר"א ולא ידא אחריו אמן. ולא הו' שער הציצין (א) מגן אברהם: (ב) סוד: (ג) מגן אברהם ושאר אחרונים: (ד) פרי מגדים: (א) אחרונים: (ב) עין באור הלכה: (ג) מגן אברהם:

ביעזוק יקרא סימן ט"ז ס"ד ה' שלא יצו אמן קריאת פסקא מתוך סודו נחשב לקריאה בעל פה. סימן ט"ז ס"ד ה' לסיק י"ו ולסע' ט'. סימן ט"ז ס"ד ה' עין במערה לסי' א' סימן ט"ז. סימן ט"ז ס"ד ה' עין בתלמודים שפברק זה. סימן ט"ז ס"ד ה' לבוד. אילוי אף לבר